

اسطوره‌زدایی از قوم سرگردان

**شلومو سند در اختراع قوم یهود
شالوده‌های فکری و تاریخی صهیونیسم را به چالش می‌کشد**

سازمان یافته‌ای وجود نداشت و پس از آن هم تغییری در آن ایجاد نشد. «برای ترویج حافظه جمعی همگن در عصر جدید لازم بود علاوه بر سایر چیزها روایتی طولانی فراهم شود که بیوند زمانی و مکانی پدران و «نیاکان» همه اعضای جامعه حاضر را القا کند. از آن جا که این بیوند نزدیک، که بنابر فرض نیز آن در تن ملت می‌تپید، هرگز در هیچ جامعه‌ای عمل نمودند، نداشته است، کارگزاران حافظه در اختراع آن سخت کوشیدند.» با تغییر محتوای مقاهمی ریشه‌کن شدن و نفی بلد و تعلق معنای غیردینی به آن‌ها و با استفاده از فرالگوی نفی بلد در واسازی حافظه بلندمدت تاریخی یک نژاد و قوم که زادگان مستقیم «مردم کتاب مقدس» هستند به عنوان حقیقتی در تاریخ ملی و عمومی، گذشته را جراحی و بهبود داده و تصویر زیبا و غورآمیز ملت را پیدا کرد. به این ترتیب با شکل‌گیری تاریخ خیالی در اطراف مفهوم تبعید، با علم بیشتر مورخان حرفة‌ای بر عدم واقعیت تاریخی ریشه‌کنی اجباری قوم یهود، از آن جاته‌ها این افسانه برای اسکان «ملت تبعیدشده» در کشوری که دیگران ساکن آئند، مشروعیت اخلاقی فراهم می‌آورد، آن را تشویق کردند.

انگاره بر ساخته قوم یهود تا امروز خصلت یک پارچه ملی خود را حفظ کرده و بدون تغییر مانده است. هر چند بحث پیرامون تاریخ‌نگاری رسمی یهود و یهودیان کم نبوده اما در مقاهم بنا دین شکل گرفته در قرن نوزدهم تبدیل وارد نشده و فرایندهای مهم تحول ساز مطالعه تاریخ در دنیای غرب و نه حتی الگوی مهم تغییرات در مطالعه ملت‌ها و ناسیونالیسم بر آن تأثیر نگذاشته است. تمام تلاش سیستم بر جلوگیری از انحراف از روایتهای حاکم بنا بر مصلحت‌های ملی متمرکز شده است و گروههای مجاز و رسمی تاریخ‌نگاری با نگرش محافظه‌کارانه به این فرایند و عدم تردید و تغییر در آن بیاری رسانده‌اند. هرگونه تحول و دگراندیشی متعلق به غیرمورخان و متخصصان رشته‌های دانشگاهی دیگر و مورخان غیررسمی از سوی گفتمن رسمی پذیرفته نشده است.

شلومو سند با ارجاع به شکل‌گیری جوامع دینی مهم یهود در نقاط مختلف

برخی عناصر «فراموش شده» با نیازهای ایدئولوژیک هویت ملی در حال تکوین آن‌هارا به محاقد سرکوب و فراموشی برد و سیستم آموزشی و رسمی با تحکیم خاطرات فرهنگی بر ساخته، تنها روایت مسلط و مجاز اتروپیک کرده و روایت‌های موازی را انسکار می‌کند. اعضای جامعه و مورخان نیز در فرایند انباشته کردن لایه‌های حافظه جمعی فعل هستند. هر فرد از افراد جامعه و هر سورخ روایت‌های چندگانه شکل‌دهنده مبارزات ایدئولوژیک گذشته را جذب می‌کند و به عنوان محصول روانی و فرهنگی تجربیات شخصی و نیز خاطرات تلقین شده، راوی روایت غالب می‌شود. حال آن‌که در فضای پژوهشی و با پرسیدن پرسش‌های دشوار است که می‌توان به حقیقت بر ساخته فرهنگی انباشته در ذهن خویش و جامعه که اندیشه‌ها ناگزیر از صافی آن عبور می‌کنند، واقف شد.

هدف اصلی کتاب «اختراع قوم یهود» انتقاد از گفتمان تاریخ‌نگارانه متداول و ارائه روایت‌های جایگزین است و با تأکید بر هویت سیال و گوناگون و نیز تاریخ به عنوان هویتی در حال حرکت «به دنبال روش ساختن این بعد انسانی و اجتماعی است که در ذات گذر زمان وجود دارد.» نویسنده کتاب با ارائه بدیهی‌هایی برای گفتمان تاریخ‌نگارانه رسمی قصد دارد طرحی کلی را برای ضدتاریخ آینده ترسیم کند، طرحی که می‌تواند نوع متفاوتی از حافظه فرهنگی بر ساخته را، حافظه‌ای که از نسبی بودن حقیقتی که در خود دارد آگاه است و آزویش کمک به تقویت هویت‌های محلی نوظهور و آگاهی انتقادی همگانی است، اشاعه دهد.

افسانه‌های قوم یهود

شلومو سند با بررسی افسانه‌های قوم یهود هم چون سرزمین موعود، نفی بلد و قوم سرگردان و بازخوانی تاریخ قوم یهود، کتاب مقدس و منابع مغفول، این افسانه‌ها را حاصل تلاش مرمت کنندگان گذشته قوم یهود از نیمة دوم قرن نوزدهم می‌داند که با انباشتن لایه‌به‌لایه باز خاطره و با گردآوری پاره‌هایی از خاطره‌های دینی یهودی و مسیحی، تبارنشانی پیوسته طولانی برای قوم یهود ساختند. پیش از این تاریخ هیچ یادآوری عمومی

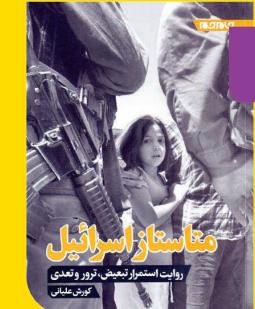
سیما مهدوی گزارشگر کتاب

شلومو سند (زنده) از پدر و مادری بیدیش و لهستانی تبار و زاده اسرائیل است. او که استاد بازنشسته دانشگاه تل آویو است با نوشتن کتاب «اختراع قوم یهود» خوانشی نواز مسئله اسرائیل - فلسطین ارائه می‌دهد که در تنافر مطلق با تلاش‌های تبلیغاتی غربی است. رفائل بهر در هفته‌نامه «آبرور» انتشار این کتاب را زلزله‌ای بی‌سروصدای توصیف کرد که ایمان تاریخی به بیوند یهودیت و اسرائیل را زلزله‌است. شلومو سند، در کتاب سنت‌شکن و نامتعارف خود، تلاش می‌کند شالوده‌های فکری، تاریخی و فرهنگی بر ساخته کشور اسرائیل و تبدیل قوم یهود به ملت یهود را راستی‌آزمایی کرده و به چالش بکشد و برای روایت رسمی بدلیل‌های نو و مناسب با عصر جهان وطنی ارائه دهد.

بازخوانی تاریخ یهود

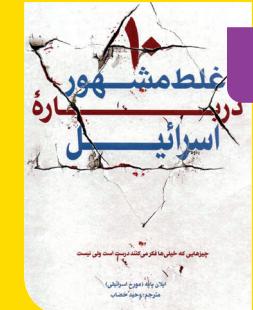
تاریخ‌نگار سنت‌شکن اسرائیلی، با تأثیرپذیری از نوشته‌های چالش‌برانگیز اورون، رام و دیگر مورخان اسرائیلی که روایت‌هایی متفاوت از گفتمان غالب به دست می‌دهند و مهم‌تر از آن متأثر از نوشته‌های پژوهندگان غیراسرائیلی ناسیونالیسم همچون ارنسنگلر و بندیکت اندرسون با پرسش از ریشه‌های هویت قوم یهود، در تلاش است ملت یهود را از گرانباری خاطره‌های قومی و اسطوره‌های بر ساخته رهایی دهد. شلومو سند با انتقاد از فضای تاریخ رسمی و دانشگاهی اسرائیل که براساس کلیدوازه‌ها و مفاهیم محوری «قوم یهود»، «سرزمین اجدادی»، «تبعید»، «پراکنده‌گی»، «مهاجرت به اسرائیل»، «ارض اسرائیل» و «سرزمین توبه» به بازسازی گذشته ملی در اسرائیل مبارزت می‌ورزند، فقدان صدایها و روایت‌های بدیل را آسیب جدی این مطالعات می‌داد. او خود با انکا بر یافته‌های تاریخ‌نگاران پیشین که همواره مورد بی‌توجهی، غفلت یا سرپوش بودند، روابطی متفاوت و انتقادی از تاریخ یهود به دست می‌دهد. در رویکرد رسمی عدم انطباق و هم‌خوانی

مقاتل اسرائیل

«مقاتل اسرائیل» با تأکید بر این که جنگ با اسرائیل ادامه جنگ فقر و غناست، نگاشته شده است. نگارنده از سه نفر که تأثیر بسزایی در به ثمر رساندن این کتاب داشتند نام برده است و می‌گویند نام دونفر را می‌داند و سومی رانه. اولین نفر امام خمینی است که گفت جنگ ما جنگ فقر و غناست و جنگ بشریت با اسرائیل ادامه جنگ فقر و غناست.

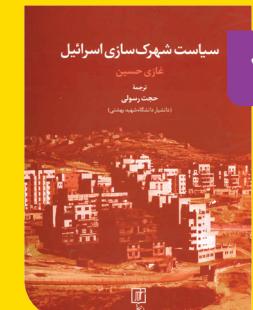
۱۰. غلط مشهور درباره اسرائیل

- ایلان پایه
- ترجمه وحید خضاب
- کتابستان معرفت
- صفحه ۲۹۹
- ۴۵ هزار تومان

در این کتاب پیش‌گامانه، که در پنجاه‌مین سالگرد اشغال منتشر شده است، ایلان پایه، مورخ صریح و تندروی اسرائیلی، مورد بحث‌ترین عقاید در مورد ریشه و هویت دولت معاصر اسرائیل را مطرح کرده و با مابه اشتراک می‌گذارد. ده غلط مشهور که پایه در این کتاب بیان می‌کند - که به طوری وقفه در رسانه‌ها تکرار می‌شود و توسط ارشت اعمال می‌شود و بدون هیچ‌گونه سوال توسط دولتی از جهان پذیرفته می‌شود - وضعیت موجود منطقه را تقویت می‌کند.

سیاست شهرک‌سازی اسرائیل

- غازی حسین
- ترجمه حجت رسولی
- نشر علم
- صفحه ۲۳۲
- ۳۲۵۰۰ تومان

در کتاب حاضر نگارنده به شهرک‌سازی یهودی در فلسطین و تمام اقدامات اسرائیل در این کشور می‌پردازد. رژیم صهیونیستی به شهرک‌سازی، مهاجرت و ایجاد مشکل پناهندگان، تشكیل اولین کمیسیون انتقال، آژانس یهود و مهاجرت، اقدام به ترور و کشتار برای کوچکان فلسطینیان، دیدگاه اسرائیل در مستعمرات، یهودی کردن شهر الخلیل، مسئولیت اسرائیل در برابر کشتار و... از اهم مطالب ارائه شده در این کتاب هستند.